

اصول طراحی محصول با هدف پرورش درک تلفیقی از حواس پنجگانه در کودکان

نیلوفر شادمهری*. نفیسه عارفی همدانی

۱- استادیار، دکترای طراحی صنعتی

۲- کارشناس ارشد طراحی صنعتی

Shadmehri.id@gmail.com

مستخرج از پایان نامه کارشناسی ارشد با عنوان: طراحی وسیله‌ی کمک‌آموزشی به منظور تقویت درک از بافت

(برای کودکان پیش‌دبستانی)

چکیده

این پژوهش کاربردی کیفی با هدف بررسی اهمیت پرورش حس لامسه و شناسایی عوامل اصلی در درک حسی بافت در کودکان پیش‌دبستانی و تقویت این حس از طریق ترکیب حس لامسه و سایر حواس، انجام گرفت. برای سنجش میزان درک لمسی کودکان - بر اساس جدول مورگان - با انتخاب حجم نمونه‌ای معادل ۳۶ کودک ۴ الی ۶ سال و با روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی، دو سطح آزمون به عمل آمد. در قسمت اول ادراک و میزان شناخت از بافت‌ها و در بخش دوم ارتباط بافت با حواس دیگر آزموده شد. بر اساس جدول برگمن، بافتهای مورد استفاده در آزمون، در ۴ سطح بندی ارائه شدند. نتایج حاصله نشان داد کودکان بافتهای سرد و چسبنده را به خوبی می‌شناسند اما برای تقویت درک از بافت لازم است درکشان از بافتهای لیز و سرد نیز افزایش یابد. در بحث بررسی ارتباط درک از حواس توسط کودکان تحقیقات نشان داد صدای بم، حس خوشحالی و طعم شیرین با بافت نرم و گرم ارتباط دارد و صدای زیر با بافت زبر و سخت، رابطه دارند. همچنین حس خوشحالی و طعم شیرین در مورد بافت انعطاف پذیر و بافت چسبناک درک شدند. در این پژوهش، ارتباطی مابین حس بویایی و بافت، یافت نشد. در نهایت مدلی نوین برای طراحی محصولی که بتواند حواس پنجگانه و ارتباط آنها را در کودک تقویت نماید ارائه شد.

واژگان کلیدی: طراحی برای کودکان، پرورش حواس، درک لمسی، طراحی محصول.

مقدمه

درک از بافت و حس لامسه جز ابتدایی‌ترین حواس بشری است. حس لامسه از ضروریات بقا و تکامل انسان است که طی فرایند رشد، سایر حواس، خصوصاً حس بینایی آن را تحت شعاع قرار می‌دهد. در عین حال که حس لامسه طی تجربه زندگی همیشه همراه ماست و نقش غیرقابل‌انکاری دارد، اما کمتر به آن توجه شده است (اسیک و دیگران، ۲۰۱۰). بخش اعظم آموزش و روش‌های آموزشی کشور ما متمرکز روی سبک‌های یادگیری شنیداری و دیداریست و سبک یادگیری حسی - حرکتی همیشه در حاشیه قرار گرفته و کمتر به کودکان حسی - حرکتی در آموزش توجه شده است (معصومی فرد، ابراهیم زاده، سرمدی، ۱۳۸۷).

یادگیری به فرآیند ایجاد تغییر نسبتاً پایدار در رفتار یا توان رفتاری که حاصل تجربه است گفته شده (سیف، ۱۳۹۴). در آموزش یا تدریس موثر، دانش‌آموزان کنجکاو می‌شوند، تعجب می‌کنند، آماده می‌شوند، به فعالیت می‌پردازند و سرانجام یاد می‌گیرند (شعاری نژاد، ۱۳۸۰). درک بافت با درگیر کردن ادراک حسی و تجربه لمس کردن می‌تواند درک و سبک یادگیری